

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально-науковий інститут мистецтв**

Кафедра дизайну і теорії мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Образотворче мистецтво Прикарпаття

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма Дизайн середовища

Спеціалізація Дизайн середовища

Спеціальність 022 Дизайн

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 7 від “16” січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Образотворче мистецтво Прикарпаття
Викладач (і)	Чмелик Ірина Василівна
Контактний телефон викладача	0501911698
E-mail викладача	iryna.chmelyk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно розкладу

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є пам'ятки матеріальної та духовної культури локальних мистецьких осередків Прикарпаття, що є складовою національного культурного надбання. Регіональна культура та мистецтво виступають нев'янучим джерелом натхнення різних галузей сучасної професійної творчості. В умовах глобалізації важливо не втратити національні здобутки й культурну спадщину. З метою прищеплення поваги й розуміння характерних рис національної регіональної культури, формування в студентства уважного, шанобливого ставлення до власної спадщини, утвердження його національної свідомості, гідності й патріотизму на кафедрі дизайну і теорії мистецтва вивчається курс «Образотворче мистецтво Прикарпаття».

«Образотворче мистецтво Прикарпаття» як навчальна дисципліна покликана розширити світоглядні орієнтири, творчі здібності студента та сприйняття мистецтва у його найрізноманітніших проявах. Через вивчення пам'яток матеріальної та духовної культури, які прив'язані до певного етнографічного регіону, що є складовою національного культурного надбання, відбувається розвиток інтелектуально-дослідницького потенціалу студента, через мистецькі твори – збагачення духовно –емоційного пізнавального інтересу, формування мотиваційного базису та визначення свого місця у професійній діяльності.

Проникнення у сутність культури і вміння аналізувати мистецькі пам'ятки, вивчення творчої долі відомих митців й народних майстрів, шкіл, осередків тощо забезпечує формування творчої свідомості студента.

Психологічні особливості сприйняття мистецьких творів, природа

творчості, чуттєві візуальні ознаки, пластичні засоби виразності, стилістичні особливості, а також суспільно-економічне, історичне, релігійне тло формування та функціонування регіональної культури, мистецтва Прикарпаття, визначні особистості – це перелік тем, що розглядаються в лекційному матеріалі. Окрім текстової частини важливим є ілюстративний ряд на лекційних і практичних заняттях.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є Осягнення специфічних особливостей регіональної культури і мистецтва, вдале застосування традицій народної і професійної творчості в сучасній проектній діяльності та створення конкурентоспроможного дизайн продукту.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

Знати джерела формування та етапи розвитку образотворчого мистецтва Прикарпаття; особливості побутування культури під впливом народної творчості; аналізувати стилістичні прояви, роботи та творчу манеру народних і професійних митців у галузі декоративно-ужиткового, пластичного мистецтва та народних художніх промислів; розуміти зв'язки мистецтва з природним, соціальним і культурним середовищем життєдіяльності людини, усвідомлення власної причетності до художніх традицій свого народу з одночасним розумінням особливості інших національних картин світу;

Розрізняти специфіку окремих осередків народного та професійного мистецтва регіону; відстежувати зв'язок традицій та новацій у різних галузях мистецтва краю;

Збирати та аналізувати інформацію для обґрунтування дизайнерського проекту, застосовувати теорію, методику мистецтвознавства й культурології;

Знати надбання національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини, розвивати екокультуру засобами дизайну, відрізняти автентичні та запозичені риси етнокультурної спадщини; запропонувати шляхи та методи збереження культурної спадщини Прикарпаття;

Спрогнозувати шляхи подальшого розвитку культури Прикарпаття та визначати своє місце в цьому процесі

Застосовувати набуті знання і розуміння предметної області та сфери професійної діяльності у практичних ситуаціях. Розуміти українські етнокультурні традиції у стильових вирішеннях об'єктів дизайну середовища, враховувати регіональні особливості народного мистецтва у мистецьких практиках;

Використовувати у професійній діяльності прояви української ментальності, історичної пам'яті, національної самоідентифікації та творчого самовираження; застосовувати історичний творчий досвід, а також успішні українські та

зарубіжні художні практики.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності: Знання та розуміння регіональної художньої культури у професійній діяльності, формування особистісно-ціннісного ставлення до національної культури, розширення естетичної свідомості;

Здатність спілкуватися державною мовою, використовуючи професійну термінологію, формування комунікативного потенціалу студента;

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність до експерименту на основі багатих джерел народної та професійної культури; здатність до об'єктивної оцінки теоретичних праць з проблем сучасної культури.

Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. Схильність до прийняття самостійних рішень, самоосвіти, самореалізації, спонукання до нових форм діяльності.

Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Здатність зберігати та примножувати культурно-мистецьку спадщину; виховання почуття патріотизму, усвідомлення власної причетності до національної культури.

Фахові компетентності:

Здатність аналізувати тенденції та синтезувати знання історії українського і зарубіжного мистецтва, а також регіональної специфіки традиційних видів образотворчого мистецтва Прикарпаття та застосовувати їх в професійній діяльності дизайнера середовища;

здатність створювати об'єкти дизайну зі знанням специфічних рис культури та мистецтва певного етнографічного регіону;

здатність генерувати та реалізувати нові ідеї та вміння інтерпретувати здобутки регіональної культури з метою надання власним проектам актуального вигляду, створення конкурентоспроможного продукту;

здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні / лабораторні	16
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
5	022 Дизайн	3	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Етнографічне районування Прикарпаття. Загальні особливості культурного розвитку краю. Дослідники народної та професійної культури регіону. Зв'язок дисципліни з іншими теоретичними курсами	2		4
Тема 2. Духовна та матеріальна культура на теренах Прикарпаття на різних історичних етапах. Збережені пам'ятки давньої, середньовічної культури. Здобутки в культурі та мистецтві Нового часу.	2		6
Тема 3. Народна сакральна дерев'яна культова архітектура Прикарпаття. Типи дерев'яних церков, облаштування храмів, майстри.		2	2
Тема 4. Культура Прикарпаття кінця ХІХ-початкуХХ століття. Європейські мистецькі центри та українські майстри.	2		4
Тема 5. Народні художні промисли Прикарпаття. Регіональні центри, школи, майстри.	2		4
Тема 6. Образотворче мистецтво Прикарпаття. Тенденції, стилі, напрямки. Творчість О.Новаківського, І.Труша, О.Кульчицької, П.Ковжуна, О.Р.Сорохтея, М.Зоря, Я.Лукавецького, Д.Іванцева, М.Фіголя, О.Заливахи та ін. Їхнє значення у збереженні та відродженні національної культури.	2		4
Тема 7. Сучасна культура та мистецтво Прикарпаття. Провідні науковці, письменники, скульптори, художники, архітектори, театральні діячі. Сучасне мистецтво та арт-практики. «Станіславський феномен», «Імпрези», «Свято ковалів», «Портофранко» як рушійні сили сучасних	2		6

мистецьких процесів у краї.			
Тема 8. Провідні дослідники професійної та народної культури Прикарпаття, їх професійні здобутки. Регіональні особливості культури та мистецтва різних субетнографічних регіонів Прикарпаття (Бойківщина, Опілля, Гуцульщина, Покуття, Підгір'я)	2		4
Тема 9. Вивчення видатних пам'яток мистецтва Прикарпаття та їх майстрів.		2	4
Тема 10. Особливості архітектури та облаштування храмів на Прикарпатті. Аналіз конкретних споруд.		2	4
Тема 11. Стил ь модерн та його особливості в мистецтві Прикарпаття. Збережені споруди та їхнє оздоблення. Діяльність Івана Левинського . Замальовки збережених архітектурних об'єктів		2	4
Тема 12. Вивчення різних видів народного мистецтва Прикарпаття. Осередки, майсти, школи.		2	4
Тема 13. Музейницька діяльність як компонент збереження національної культурної спадщини. Вивчення мистецьких колекцій у музейному просторі. Написання аналітичного відгуку про музейну діяльність.		2	4
Тема 14. Дослідження творчих біографій та аналіз мистецької діяльності професійних митців. Підготовка доповіді та проекту.		2	4
Тема 15. Аналіз культурно-мистецьких процесів Прикарпаття на сучасному етапі. Виставкова та галерейна діяльність, мистецькі об'єднання, наявність мистецької критики та мистецтвознавців, фестивал ьні рухи, «Станіславський феномен». Видатні особистості культури краю. Складнощі та протиріччя в сучасному культурному процесі.		2	2
ЗАГ.:	14	16	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Шкала оцінювання: національна та ECTS			
	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

	<table border="1"> <tr> <td>90 – 100</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="5">зараховано</td> </tr> <tr> <td>80 – 89</td> <td>B</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>70 – 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 – 69</td> <td>D</td> <td rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td>50 – 59</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>26 – 49</td> <td>FX</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> <td>не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>0-25</td> <td>F</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </table>	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	70 – 79	C	60 – 69	D	задовільно	50 – 59	E	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
90 – 100	A	відмінно	зараховано																				
80 – 89	B	добре																					
70 – 79	C																						
60 – 69	D	задовільно																					
50 – 59	E																						
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																				
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																				
Вимоги до письмових робіт	Чіткість, конкретність відповідей на поставлені завдання, системність, вміння аналізувати та узагальнювати факти, правильне використання джерельної бази <i>Написання есе про традиційні види культури та звичаї певного етнорегіону – 10б. (2-3 тиждень)</i> <i>Написання відгуку на виставку чи відвідування музею -5 б., (прот.семестру)</i> <i>Написання наукової публікації (тез, виступу на конференції) - 10б. (10-12 тиждень)</i> <i>для заочної форми – за 10 днів до початку сесії, та подати в електронному варіанті</i>																						
Семінарські заняття	Вміння підготувати доповідь та проєкт (презентацію) за вказаною темою, висловити чітко і зрозуміло фактичний матеріал, вміння робити аналітичні висновки, аргументовано відповідати на поставлені запитання. Чіткість і цілісність як у формулюванні думок так і відповідність ілюстративного ряду.																						
Умови допуску до підсумкового контролю	Наявність творчих практичних робіт, теоретичних наукових розвідок (тез), доповідей на семінарських заняттях, та виконання тестових семестрових завдань																						
Підсумковий контроль	<i>Екзамен.</i> <i>Комбінована задача. Тестові теоретичні завдання та виконання практичної творчої роботи, які відповідно оцінюються: теоретична частина (тести) – 20 б., практичне завдання – 30 балів.</i>																						

7. Політика навчальної дисципліни

Курс спрямований на розвиток здатності аналізувати та синтезувати мистецькі процеси та явища задля поглибленого вивчення особливостей регіональної національної культури з метою створення якісних проєктів з елементами сучасної етностилістики у дизайні середовища.   Студенти повинні виконувати практичні завдання вчасно відповідно до вимог викладача, проявляти свої креативні здібності в процесі підготовки до практичних занять. Вітається

дослідницька пошукова робота про мистецькі пам'ятки свого регіону, відомих діячів культури та мистецтва, створення відео та медіа презентацій за темами курсу, популяризація культурної спадщини у місцевих ЗМІ та соцмережах.

Окремими додатковими балами оцінюються ініціативи студентів з виступами на наукових студентських конференціях, публікації тез про мистецтво регіону, волонтерська діяльність.

Протягом вивчення дисципліни студент зобов'язаний:

- дотримуватися політики академічної доброчесності до всіх видів теоретичних та практичних робіт, прийнятої в університеті;
- систематично відвідувати заняття;
- вести конспекти лекцій і семінарських занять;
- приймати активну участь в роботі на семінарських заняттях;
- вчасно виконувати тестові завдання;

виконувати індивідуальні семестрові практичні завдання відповідно графіку навчання.

Студенту зараховуються результати, здобуті під час неформальної освіти за тематикою і проблематикою курсу.

8. Рекомендована література

1. Антонович Є., Лукань В., Шпільчак В. Мистецтво і митці Прикарпаття (матеріали на допомогу вчителям образотворчого мистецтва і художньої праці) . Івано-Франківськ: Плай, 1990. 50с.
2. Аронець М. Денис-Лев Іванцев. Життя і творчість: Монографія . Грані-Т, 2008.160с.: іл.
3. Баран В. Михайло Зорій . Івано-Франківськ: Вид-во «Сімик», 2003. . 119с.: іл.
4. Баран В. Тернистий шлях Осипа Сорохтея . Івано-Франківськ: Вид-во «Сімик», 2002. 51с.: іл.
5. Бурдуланюк В. Історія культури Прикарпаття. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1997. 96с.:іл.
6. Виставка творів викладачів художнього факультету Інституту культури і мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника / Упоряд. В.Лукань, М.Павлюк. . Івано-Франківськ: Плай, 2002. .іл.
7. Волошин Л. Ярослав Лукавецький: Малярство. Рисунки. Сценографія. Львів-Івано-Франківськ: ЗУКЦ, 2008. 124с.: іл.
8. Горинь Б. Опанас Заливаха: Вибір шляху. К.: Видання Секретаріату Української Республіканської партії, 1995. 23 с.
9. Горняткевич Д. Станиславівські образотворчі мистці // Альманах Станиславівської землі / Збірник матеріалів до історії Станиславова і Станиславівщини. / Ред.-упоряд. Б. Кравців. Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1975. Т. 1. С.536-543.
10. Гоян Я. В.Касян . К.: Мистецтво, 1986. 180с.:іл.
11. Грабовецький В. Історія Івано-Франківська . Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. 304с.:іл.
12. Грабовецький В., Гаврилів Б., Карась Г. Івано-Франківськ у пам'ятках історії та культури Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2001. 136с.: іл.
13. Грабовецький В. Сторінки літопису Івано-Франківського собору Святого Воскресіння Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. 79с.:іл.
14. Дреботюк Р. Художники Прикарпаття: Альбом / Авт. – упоряд. Р.Дреботюк. К.: Мистецтво, 1989. 254с.:іл.

15. Івано-Франківський художній музей: Альбом / Авт.–упоряд. М.М. Якібчук. К.: Мистецтво, 1989. 128с.: іл.
- 16. Ідеї, смисли, інтерпретації образотворчого мистецтва: Українська теоретична думка ХХ століття: Антологія / Упоряд. Р.М. Яців. – Частина 1-4. – Львів: Львівська національна академія мистецтв; Інститут народознавства НАН України, 2012, 2016, 2022..**
17. Качкан В. П.Хома .К. : Мистецтво, 1983. – 95 с.: іл.
18. Коваль І., Совтус Ю. Михайло Фіголь (спроба наукового та мистецького портрета) .Галич: Інформаційно-видавничий відділ Національного заповідника «Давній Галич», 2004. 122с.: іл.
19. Лашук Ю. Косівська кераміка .К.: Мистецтво, 1966. . 98с.: іл.
20. Лукань В. Вибрані статті про мистецтво. Явища. Постаті. Імена . Івано-Франківськ: Видавець Третяк І.Я., 2009.. 240с.:іл.
- 21. Лукань В. Статейник .Частина 1 і Частина 2. Івано-Франківськ, 2020**
22. Мельник В. Сакральне мистецтво Галичини XV-XX століть в експозиції художнього музею. . Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007..224с.:іл.
23. Мельник В. Церква Святого Духа в Рогатині. . К.: Мистецтво, 1991. . 92с. :іл.
24. Нановський Я. Юліан Панькевич: Нарис про життя і творчість. К.: Мистецтво, 1986. 80 с.: іл.
25. Народна архітектура українських Карпат. К.: Мистецтво, 1987.
26. Опанас Заливаха: Альбом / Упоряд. Б.Мисюга. К.: Смолоскип, 2003. 160с.:іл.
27. Полек В. Майданами та вулицями Івано-Франківська Львів: Світло і тінь, 1994. 90с.:іл.
28. Портнов Г. В.Касян .. К.: Мистецтво, 1962.
29. Ріпко О. У пошуках страченого минулого . Львів: Каменяр , 1996.. 288с.
30. Словник художників Прикарпаття. Живопис. Ікономалярство. Графіка. Скульптура. Упоряд. В.Лукань, Івано-Франківськ, 2019.
31. Степовик Д. Скульптор Михайло Черешньовський. Життя і творчість .К.: Видавництво імені Олени Теліги, 2000. – 224с.: іл.
32. Федорук О. Михайло Фіголь: Альбом . К.: Мистецтво, 1989. 32с.: іл.
33. Федорук О.К., Фіголь М.П. Радість і смуток Ярослава Пстрака .Львів: Видавництво ОО. Василян «Місіонер», 1997. – 149с.:іл.
34. Художники Івано-Франківщини. Альбом. К.: Образотворче мистецтво, 2002. 95с.:іл.
35. Царик Г., Царик А. Сто втрачених дерев'яних церков Західної України.. Львів: Ліга-Прес, 2004. 300с.: іл.
36. Фіголь М. Ярослав Васильович Пстрак . К.: Мистецтво, 1966. 68с.:іл.
- 37. Чмелик І. Мистецька Івано-Франківщина. Видатні особистості, виставкове, музейне, освітнє середовище. Івано-Франківськ, 2022.**
38. Яців Р. Українське мистецтво ХХ століття: Ідеї. Явища. Львів: Інститут народознавства НАН України, 2006. 352с.: іл.

Викладач Чмелик І.В.
доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва